

Majandus- ja taristuministri määruse „Lokaalse kütte toetamise tingimused“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ (edaspidi *rakenduskava*) prioriteetse suuna „Energiaühendus“ meetme „Efektiivne soojusenergia tootmine ja ülekanne“ tegevuste „Lokaalsete kütelahenduste ehitamine kaugkütelahenduse asemel“ eesmärkide elluviimiseks.

Meetme tegevuse eesmärgiks on hoone kütmiseks kuluva soojusenergia kasutamise efektiivsuse suurendamine. Meetme tegevuse tulemusena on rekonstrueeritud soojuse tootmiseadmeid vähemalt 10 MW ulatuses.

Toetust antakse, soojusettevõtjale, hoone omanikule lokaalse kütte ehitamiseks, juhul kui tegevused on kooskõlas kohaliku omavalitsuse üksuse kinnitatud kehtiva soojusmajanduse arengukavaga.

Meetme tegevust rahastatakse Ühtekuuluvusfondi (edaspidi *ÜF*) vahenditest. Käesoleva meetme määruse alusel on tegevuste toetamiseks ette nähtud 7 miljonit eurot. Eelnõu koostamisel on aluseks võetud perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus (edaspidi *struktuuritoetuse seadus*). Eelnõuga nähakse ette eelnimetatud rakenduskava elluviimiseks vajalik ülesannete jaotus, toetuse andmise tingimused ja spetsiifilised toetuse andmise menetlusnormid ning toetuse taotleja ja toetuse saaja kohustused ning rakendusüksuse õigused ja kohustused. Tegevusi rahastatakse jooksva taotlemise kaudu ning toetuse andmist on kavandatud ellu viia üle-eestilisena.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetika osakonna peaspetsialist Anastassia Aljošina (e-post: anastassia.aljosina@mkm.ee, tel: 625 6359) ning sama osakonna energiaturgude korralduse juht Jako Reinaste (e-post: jako.reinaste@mkm.ee, tel: 625 6419). Eelnõu juriidilise ekspertiisi teostasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi välisvahendite osakonna struktuurifondide talituse peaspetsialist Anneli Schmiedeberg (e-post: anneli.schmiedeberg@mkm.ee, tel: 639 7618) ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Hendrick Rang (e-post: hendrick.rang@mkm.ee, tel: 625 6351). Eelnõu keeletoimetuse tegi Kristiane Liivoja (e-post: kristiane.liivoja@mkm.ee, tel: 625 6370).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb seitsmest peatükist ja 24 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

- 1) üldsätted;
- 2) toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr;
- 3) toetuse taotlemine ning nõuded projektile, taotlejale ja taotlusele;
- 4) taotluse menetlemine;
- 5) aruannete esitamise ja toetuse maksmise tingimused;
- 6) toetuse saaja ja rakendusüksuse õigused ja kohustused;
- 7) finantskorrektsioonid.

1.peatükk ÜLDSÄTTED

Eelnõu 1. peatükis kirjeldatakse määruse kohaldamisala ja toetuse andmise eesmärgi, tulemusi, määratakse rakendusasutus ja rakendusüksus, kasutatavad terminid ning vaide esitamise kord.

Eelnõu § 1 kohaselt kehtestab määruse eelnõu „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ prioriteetse suuna „Energiatõhusus“ meetme „Efektiivne soojusenergia tootmine ja ülekande“ tegevuse „Lokaalsete küttelahenduste ehitamine kaugküttelahenduse asemel“ eesmärkide elluviimiseks toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja korra. Toetuse andmisel lähtutakse rakenduskava eesmärkidest, mille kohaselt on Euroopa Liidu struktuurifondidest toetatavate kaugküttesektori tegevuste puhul eelistatud toetused seotud kaugküttesektori tõhususe ning arendamise vajadusega. Eelkõige on oluline tõsta soojusenergia tootmise ja ülekande efektiivsust. Antav toetus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi, kui taotlejaks on juriidilisest isikust hoone omanik või kohalik omavalitsus. Ettevõtjast taotleja puhul tuleb rakendusasutusel kontrollida, kas toetusega ei kaasne liikmeriikidevahelise kaubanduse mõjutamist, mis on üheks riigiabi tunnuseks. Vastavalt Euroopa Komisjoni riigiabi mõiste teatisele (punkt 200) on kasulik teha vahet taristu arendajal (nt soojusettevõtja), käitajatel ja lõppkasutajatel. Oma riigiabi teatisele on Euroopa Komisjon kirjutanud, et arendaja/omaniku toetamine ei ole riigiabi, kui ei ole täidetud üks riigiabi kriteeriumidest.

Antud juhul ei kaasne lokaalsete küttelahenduste ehitamise toetusega liikmesriikide vahelise kaubanduse mõjutamist. Komisjon on arvamisel, et näiteksväikesed lennujaamad või sadamad, mis teenindavad peamiselt kohalikke elanikke, on investeringute mõju marginaalne ja ei mõjuta liikmesriikide vahelist kaubandust. Antud juhul kaugküttetaristu ei ole kasutatav väljastpoolt meie riiki ja investeringud turul on minimaalsed ja ei oma negatiivset ülepiirilist mõju. Toetatakse ainult neid tegevusi, millele viitab soojusmajanduse arengukava ning mille olemasoleva kaugküttesüsteemi jätkusuutlikkus pole tagatud. Toetusega likvideeritakse olukorrad, kus seni on ettevõtja olnud sunnitud jätkama ebaefektiivse katlaga energiatootmist kallist kütusest, kuna majanduslik olukord, tarbijate vähesus või piiravad teenuse pakkumise reeglid sektoris ei võimalda ettevõtjal investeerida uude kaugküttele katelseadmesse, ilma et soojusenergia hind tõuseks tarbijale ülemäära kalliks.

Eelnõu § 2 määratleb toetuse andmise eesmärgid ja tulemused. Toetuse andmise eesmärgiks on hoone kütmiseks kuluva soojusenergia kasutamise efektiivsuse suurendamine. Toetuse andmise tulemusest saavad kasu kohalikud soojusettevõtjad, kohalikud omavalitsused (edaspidi *KOV*) ning kaugküttele soojusenergia tarbijad. Projekt peab panustama vähemalt ühe meetme väljundnäitaja saavutamisse.

Eelnõu § 3 nimetab meetme rakendusasutuse ja rakendusüksuse. Määruse rakendamisel täidab rakendusüksuse ülesandeid Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi *rakendusüksus*) ja rakendusasutuse ülesandeid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi *rakendusasutus*) vastavalt Vabariigi Valitsuse 29. septembri 2016. a korraldusele nr 325 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekiri“. Keskkonnainvesteeringute Keskus on valitud rakendusüksuseks, kuna omab kogemusi soojusmajanduse valdkonnas tegevuste toetamise korraldamises ning koostöökogemust kohalike omavalitsusüksuste kui meetme sihtrühmaga.

Eelnõu § 4 sätestab määruses läbivalt kasutatava termini „lokaalne küte“. Seega võib lokaalseks kütteks lugeda ühe kinnistu piires hoone kütmise tehnilist lahendust.

Eelnõu § 5 sätestab vaide esitamise õiguse ning vaideorgani. Rakendusüksuse toimingu või otsuse peale tuleb enne halduskohtusse kaebuse esitamist esitada vaie rakendusüksusele. Vaideid lahendatakse haldusmenetluse ja struktuuritoetuse seadustele tuginedes.

2. peatükk

TOETATAVAD TEGEVUSED, KULUDE ABIKÕLBLIKKUS JA TOETUSE MÄÄR

Peatükk sätestab määruse raames toetatavad tegevused, abikõlblike kulude liigid, projekti abikõlblikkuse perioodi määramise, toetuse summa ja osakaalu ning nendega seotud tingimused.

Eelnõu § 6 nimetab määruse raames toetatavad tegevused.

Kõik tegevused, millele toetust antakse, peavad aitama kaasa toetuse andmise eesmärgi saavutamisele. Määruse raames antakse toetust soojusmajanduse arengukavas kirjeldatud kaugküttesoojust tarbiva hoone kütte renoveerimiseks, mille tulemusena paigaldatakse hoonele lokaalne küte ja hoone eraldatakse kaugküttevõrgust. Olenevalt tegevuste ulatusest võib kaasneda ka olemasoleva kaugküttesüsteemi osaline või täielik lammutamine. Kõige suuremat kasu tegevuse eesmärkide saavutamisest saab kohalik elanikkond, kelle jaoks muutub energiatarbimine efektiivsemaks ning odavneb ka soojusenergia hind. Mõne üksiku kaugkütte tarbija eraldamine võrgust võib parandada üldist kaugküttevõrgu efektiivsust soojuskadude kokkuhoiu tulemusena ning selle tõttu võib odavneda ka kõikidele tarbijatele soojusenergia hind. Üldjuhul toimub üleminek taastuvenergiat kasutavatele katelseadmetele, mis saavad hakata kasutama kodumaiseid kütuseid (puidupellet, halupuu), mis on võrreldes vedelkütustega stabiilsema turuhinnaga. Samuti võib eeldada võimalike lahendustena soojuspumpade paigaldamist. See toob kaasa ka otsese taastuvenergia tarbimisse panustamise, mis on Euroopa Liidu toetuste alaeesmärgiks.

Toetusega likvideeritakse olukord, kus seni on ettevõtja olnud sunnitud jätkama ebaefektiivse katlaga energiatootmist kallist kütusest, kuna majanduslik olukord, tarbijate vähesus või piiravad teenuse pakkumise reeglid sektoris ei võimalda ettevõtjal investeerida uude kaugkütte katelseadmesse, ilma et soojusenergia hind tõuseks sedavõrd, et see muutuks võrreldes teiste küttevõimalustega konkurentsivõimeliseks. Toetatavad tegevused peavad olema kooskõlas kehtiva soojusmajanduse arengukavaga, mis peab olema koostatud vastavalt majandus- ja taristuministri 5. mai 2015. a määruse nr 40 „Soojusmajanduse arengukava koostamise toetamise tingimused“ §-s 10 nimetatud nõuetele.

Lõikes 1 on sätestatud, et toetust antakse projektile, mille tegevus panustab määruse § 2 lõikes nimetatud eesmärgi, tulemuse ja väljundnäitaja saavutamisse.

Lõikes 1 on toetatavad tegevused jagatud kolmeks. Lõike 1 esimeses punktis antakse toetust hoone omanikule lokaalse kütte ehitamiseks ja vajadusel kasutusest väljalangeva kaugküttesüsteemi lammutamiseks. Sellisel juhul hakkab uus vara kuuluma hoone omanikule. Lõike 1 teises punktis antakse toetust katlamaja või torustiku omanikule temale kuuluva vara lammutamiseks. Tegevuse raames ei toimu uue katlamaja ehitamist likvideeritava hoone asemele. Lõike 1 kolmandas punktis antakse toetust soojusettevõtjale, kes asendab hoone kaugkütte lokaalse küttega soojuse ostu-müügilepingut katkestamata ja tervet kaugküttevõrku

ei likvideerita. Sellisel juhul tuleb lähtuda kaugkütteseadusest ja Konkurentsiameti nõuetest investeeringute kooskõlastamisel.

Toetatavate tegevuste hulka kuuluvad projektijuhtimine, projektdokumentatsiooni koostamine, ehitusmaterjali soetamine, ehitustööd ja -järelvalve, lammutustööd ning lammutusjäätmete utiliseerimine. Uue soojuse tootmiseseadme võib paigaldada nii olemasolevasse hoonesse kui ka hoone lähedusse.

Lõikes 2 on sätestatud nõue, et kui tegevus toimub võrgupiirkonnas, mille soojusenergia aastane tootmismahd on väiksem kui 50 000 MWh, siis peab tegevus, millele toetust taotletakse, olema kooskõlas kohaliku omavalituse üksuse soojusmajanduse arengukavaga. Selline nõue tagab läbimõelduma investeeringu ja suurema avalikkuse kaasamise.

Eelnõu § 7 määratleb määruse abikõlblikud kulud ja seonduvad tingimused. Abikõlblikud on taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, mis vastavad Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-s 2 ning määruses sätestatud tingimustele. Lisaks sätestab eelnõu perioodi, mille jooksul peab abikõlbliku kulu eest olema tasutud. Vastavalt eeltoodule peab abikõlblik kulu olema tasutud projekti abikõlblikkuse perioodil või 45 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi. Abikõlbliku kulu eest tasumisel pärast eelnõus sätestatud tähtaegu ei ole kulu võimalik struktuurivahenditest hüvitada. Abikõlblikud kulud peavad olema projektiga seotud, põhjendatud, läbipaistvad ja taotluses detailselt kirjeldatud.

Lõikes 2 nimetatud abikõlblikud kulud koosnevad seadme maksumusest, projekteerimise, ehitustööde, lammutustööde, nõuetekohase elektriliitumise väljaehitamise, omanikujärelvalve ja projektijuhtimise kuludest. Abikõlblikud on ka ehitustöödeks vajalike materjalide kulud. Abikõlblikud on lokaalse kütteseadme ühendamise kulud hoone soojussõlmega ja tarbijapaigaldise hädavajalikud renoveerimise kulud, et võimaldada uue lokaalse kütte nõuetekohane töö. Projektijuhtimise teenus on abikõlblik kulu ja selle teenuse vajalikkuse üle otsustab taotleja vastavalt projekti keerukust hinnates. Üldiselt parandab projektijuhi kaasamine taotluse ja hilisemate tööde kvaliteeti.

Lõikes 3 kohaselt on § 6 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuse kulud abikõlblikud, kui kohalik omavalitsus on lõpetanud kaugküttepiirkonna kehtivuse kaugkütteseaduse mõistes. See eeldus on vajalik, et vältida tihti pikalt kestvaid lahkkelisid kohaliku omavalitsuse ja soojusettevõtja vahel kaugkütte teenuse lõpetamisega kaasnevate võimalike kulude kompenseerimise üle. Paragrahvi 6 lõike 1 punktis 3 nimetatud tegevuse puhul jääks osa kaugküttevõrgust tööle ja kaugküttepiirkonna lõpetamine ei pruugi olla mõistlik.

Lõikes 5 on nimetatud mitteabikõlblikud kulud, nagu kinnisvara ostmine, investeeringud olemasolevasse soojussõlmega ja küttekontuuri, mis kuuluvad tarbijale, kütuse liigutamiseks laaduri hankimine või kasutatud seadme hankimine. Küttekontuuriks loetakse hoonesiseseid soojusenergia jaotuse seadmeid, mis jäävad soojussõlmest hoone poole. Olemasoleva soojussõlmega ja küttekontuuri ümberehitamise tööd on abikõlblikud, kui uus lokaalse seadme paigaldamine seda põhjustab.

Eelnõu § 8 sätestab abikõlblikkuse perioodi mõiste. Projekti abikõlblikkuse periood on ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad. Projekti tegevuste abikõlblikkuse periood lõppeb taotluses märgitud

ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tähtajal tingimusel, et projekti tegevused lõpetatakse hiljemalt 2020. aasta 31. detsembriks.

Eelnõu § 9 toob välja toetuse osakaalu ja summa. Toetuse maksimaalne osakaal projekti kohta on lokaalse kütte paigaldamise abikõlblikes kuludes kuni 50% (koos käibemaksuga) ja vana kaugküttesüsteemi lammutamise abikõlblikes kuludes kuni 30% (koos käibemaksuga). Omafinantseering peab olema täies mahus tagatud, mille kinnituseks peab taotleja taotlemisel esitama kirjaliku kinnituse. Toetuse maksimaalne summa ja määr märgitakse toetuse taotluse rahuldamise otsusesse. Toetuse maksimaalne summa ühe projekti kohta on 100 000 eurot. Maksimaalne suurus arvestab võimalusega, et taotluse sisuks on suurem hulk hooneid või on vaja tegeleda vana kaugküttesüsteemi likvideerimistöödega suuremas mahus. Käesoleva meetme määruse alusel on tegevuste toetamiseks ette nähtud 7 miljonit eurot.

3. peatükk

TOETUSE TAOTLEMINE NING NÕUDED TAOTLEJALE, PROJEKTILE JA TAOTLUSELE

Eelnõu 3. peatükis kirjeldatakse, kuidas toimub toetuse taotlemine ja millistele nõuetele peavad taotleja ja taotlus vastama. Samuti on käesolevas peatükis sätestatud taotleja kohustused.

Eelnõu § 10 sätestab, kuidas toimub toetuse taotlemine. Antud paragrahvis on määratletud, et toetuse taotlemine ei toimu taotlusvoorude kaudu, vaid jooksvalt vaadatakse läbi kõik taotlused vastavalt nende laekumise järjekorrale kuni eelarve ammendumiseni. Taotluste vastuvõtmise alustamisest, peatamisest ja lõpetamisest teavitab rakendusüksus üleriigilise levikuga päevalehes ning oma veebilehel www.kik.ee.

Eelnõu § 11 sätestab taotlejale esitatavad nõuded ja kohustused.

Lõike 1 kohaselt saab uue lokaalse kütte ehitamise korral taotlejaks olla hoone omanikust juriidiline isik, kuna siis saab ta jääda ka varade omanikuks ja vastutajaks kogu tegevuse õnnestumise osas. Soovi korral võib ta jääda ise korraldama ka hilisemat kütmist ja seadmete hooldust või osta need teenusena sisse.

Lõike 2 kohaselt saab kaugküttesüsteemi lammutamise puhul taotlejaks olla juriidiline isik olenevalt sellest, kes on varade omanik. Tavaliselt on selleks kas soojusettevõtja või kohaliku omavalitsuse üksus. Harvemal juhul soojusettevõtja rendib hooneid eraomanikult. Lammutamise puhul tuleb jälgida, et projekti mahus lammutataks vaid taotlejale kuuluvat vara, mis läheb kasutusest välja seoses kaugküttesüsteemi likvideerimisega.

Lõike 3 kohaselt on taotlejaks soojusettevõtja, kuna soojusenergia pakkumist jätkatakse hoolimata kaugkütte ühenduse lammutamisest siiski lokaalse küttega. Tarbija jaoks teenus ei katke ja kaugküttesüsteemi terviklikku likvideerimist ei toimu. Soojusettevõtja jääb edaspidi lokaalse seadme omanikuks. Taotleja peab vastama Vabariigi Valitsuse 21.08.2014 määruse nr 133 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse taotlemise ja taotluste menetlemise nõuded ja tingimused toetuse andmise tingimuste kehtestamiseks“ §-le 2. Omafinantseeringu tagamise kohta peab taotleja esitama kirjaliku kinnituse.

Eelnõu § 12 sätestab taotlusele esitatavad nõuded. Lisaks Vabariigi Valitsuse 21. augusti 2014. a määruse nr 133 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse taotlemise ja taotluste menetlemise nõuded ja tingimused toetuse andmise tingimuste määruse kehtestamiseks“ (edaspidi *taotluste menetlemise määrus*) § 4 lõikes 1 sätestatud nõuetele peab taotlus sisaldama tegevuse kogueelarvet (abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude summa),

omafinantseeringu kirjalikku kinnitust, kalkulatsioone või hinnapakumisi, mis selgitavad ja tõendavad projekti eelarve kujunemist, projektiga seotud võrgupiirkonda soojuse müügiks sõlmitud lepinguid ning teisi vajalikke dokumente. Eeldatavalt alla 10 000 euro maksumusega projekti korral tuleb hinnakalkulatsioon teha piisavalt täpne, et tulemus oleks saavutatav eelarve piires.

Lõike 2 punktis 8 nimetatud dokument on vajalik esitada, et iseloomustada projekti elluviimise realistlikkust, vajaliku informatsiooni vahetust ja kõikide osapoolte soovi panustada kaugkütte likvideerimisse.

4.peatükk

TAOTLUSE MENETLEMINE

Peatükis kirjeldatakse taotluse menetlemise ning taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamise tingimusi, projekti valikukriteeriumeid ja valiku korda. Peatükk sätestab ka tingimused ja korra taotluse rahuldamiseks, rahuldamata jätmiseks ning taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks ja kehtetuks tunnistamiseks.

Eelnõu § 13 määratleb taotluse menetlemisega seotud protseduurid. Taotluse menetlemine koosneb selle registreerimisest, taotluse ja taotleja nõuetele vastavaks või mittevastavaks tunnistamisest, selgituse ja lisainformatsiooni või taotluse täienduste või muudatuse küsimisest, nõuetele vastavaks tunnistatud taotluse hindamisest ning taotluse rahuldamisest või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest. Sätestatakse ka taotluse menetlusprotsessi käigus rakendusüksuse läbiviidavad tegevused ja tähtajad ning nendega kaasnevad eritingimused, näiteks tähtaegade pikendamisel.

Eelnõu § 14 sätestab, millistel tingimustel on võimalik taotleja ja taotlus nõuetele vastavaks tunnistada, samuti asjaolud, mille esinemisel ei tunnistata taotlust nõuetele vastavaks. Vastavaks tunnistamise menetluse läbimise kohustus tuleneb taotluste menetlemise määrusest, mille § 8 lõike 1 kohaselt on üheks taotluse rahuldamise otsuse tegemise tingimuseks taotleja ja taotluse vastamine toetuse andmise tingimuste määruuses nimetatud nõuetele.

Eelnõu § 15 sätestab projektide valikukriteeriumid, mille lõikes nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi hinnatakse. Valikukriteeriumiteks on projekti panus eelduste loomiseks hoone kütmise efektiivsuse suurendamiseks või taastuenergia tootmise edendamiseks, eelarve kulude põhjendatus, projekti tegevuste põhjendatus ning taotleja suutlikkus projekt ellu viia. Rakendusüksus tugineb valikukriteeriumite hindamisel peamiselt soojusmajanduse arengukavas toodud informatsioonile ja oma tööalasele kogemusele, mis on tekkinud sarnaste taotluste hindamisel. Nõuetele vastavas soojusmajanduse arengukavas on hinnatud uue lokaalse kütte tasuvust, efektiivsust ja sobivust võrreldes olemasoleva kaugkütte jätkamisega. Tegevused on põhjendatud ja jätkusuutlikud, kui need kajastuvad soojusmajanduse arengukavas. Arengukava analüüsi tulemusena peab olema arengukavas soovitud soojusvarustuse lahendamist lokaalsete seadmetega ja vastasel juhul ei ole projekti kulud ega tegevused põhjendatud. Taotleja suutlikkuse juures projekti ellu viia, tuleb hinnata taotleja omafinantseeringu olemasolu.

Eelnõu § 16 sätestab taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise tingimused ja korra. Taotlus rahuldatakse, kui kõik valikukriteeriumid on saanud positiivse hinnangu. Nõuetele vastavaks tunnistatud taotleja ja taotluse kohta teeb rakendusüksus taotluse rahuldamise otsuse meetme eelarve piires. Taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemisel arvestatakse ka taotluste menetlemise määruse § 8 lõike 2 juhiseid ning otsus vormistatakse taotluste menetlemise määruse § 8 lõikest 5 lähtudes. Kõik taotlused, mis ei vasta nõuetele või mis ei

mahu eelarvesse, jätab rakendusüksus rahuldamata. Osalise taotluse rahuldamise otsuse tegemine ei ole lubatud, kuna see seaks ohtu tervikliku projekti realiseerumise.

Eelnõu § 17 sätestab toetuse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise tingimused. Taotluse rahuldamise otsust muudetakse rakendusüksuse või toetuse saaja algatusel taotluste menetlemise määruse §-s 10 sätestatud tingimustel ja korras.

Eelnõu § 18 reguleerib projekti hangete eelkontrolli tegemist. Toetust saava projekti hangete läbiviimist korraldab toetuse saaja vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-s 26 kehtestatud nõuetele ja riigihangete seadusele. Hangete eelkontrolli teostajaks on rakendusüksus. Kui hanke eeldatav maksumus on 100 000 eurot või rohkem, esitab toetuse saaja enne hanke väljakuulutamist rakendusüksusele hankedokumentide eelnõu. Sellisel juhul toimub eelarve kontroll taotluse hindamisel ning eraldi hankekontroll ei kohaldu. Seda asendab saavutatud tulemuste kontroll. Rakendusüksus võib alati eelkontrolli teostamise osas nõu küsida nii rakendusasutuselt kui ka Rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakonnalt, kusjuures toetuse taotleja võib hangete ettevalmistamist ja läbiviimist omal vastutusel alustada enne toetuse taotluse rahuldamise otsuse tegemist. Selline otsus sisaldab küllaltki suurt riski, kuna toetuse saaja ei saa olla 100% kindel, et tema toetuse taotlus rahuldatakse. Toetuse taotlemise hetkeks ei tohi projekt lõppenud olla. Toetuse saaja on kohustatud rakendusüksusega kooskõlastama hankedokumentatsiooni, nende muudatused ning kõik hilisemad hankelepingu muudatused.

Rakendusüksus peab rakendusasutuse kaasama juhul, kui hankelepingu muudatus põhjustab projekti kallinemise, hankelepingu muudatuse tõttu satub ohtu tulemusindikaatorite (sh prioriteetse suuna tulemusindikaatorite) täitmine või hankelepingu muudatus põhjustab projekti tähtaja pikenemise. Rakendusüksus kooskõlastab hankelepingu muudatuse eelnõu või keeldub sellest. Hankelepingu muudatused ei tohi olla sellised, mille korral oleks algselt edukaks pakkujaks võinud saada mõni teine pakkuja. Hankelepingu muutmise peavad tingima objektiivsed asjaolud, mida ei olnud hankijal võimalik hankelepingu sõlmimise ajal ette näha ning hankelepingu muutmata jätmise korral satuks täielikult või olulises osas ohtu hankelepinguga taotletud eesmärgi saavutamise, st hankelepingu muutmise peab olema kooskõlas riigihangete seadusega.

5. peatükk

ARUANNETE ESITAMISE JA TOETUSE MAKSMISE TINGIMUSED

Eelnõu 5. peatükis kirjeldatakse, kuidas toimub toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamine ning millised on toetuse maksmise tingimused.

Eelnõu § 19 sätestab toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise ning nendes nõutava informatsiooni mahu. Nõuetekohaselt vormistatud aruanded tagavad rakendusüksusele võimaluse teostada projektile tõhusat järelevalvet. Suuremate projektide ja kõrgendatud riskiga taotleja korral võib rakendusüksus nõuda projekti aruannete esitamist tihedamini kui kord aastas. Vahearuannete ja lõpparuande esitamise tihedus lepitakse kokku taotluse rahuldamise otsuses. Lühemalt kestvate projektide puhul on mõistlik vormistada ainult lõpparuanne.

Eelnõu § 20 sätestab toetuse maksmise tingimused. Toetuse maksmine tehakse vastavalt ühendmääruse 3. peatükile ja taotluse rahuldamise otsuse tingimusele. Toetuse väljamakse tegemise eelduseks on toetuse rahuldamise otsus vastavalt käesoleva määruse §-le 20 ja

kulude abikõlblikkus. Toetuse saaja esitab maksetaotluse rakendusüksusele struktuuritoetuse registri kaudu või registriväliselt elektrooniliselt rakendusüksuse väljatöötatud vormil. Ettemakseid ei tehta. Toetus makstakse välja vastavalt taotluse rahuldamise otsuses nimetatud toetuse osakaalule abikõlblikes kuludes ja mitte rohkem, kui on määratud toetuse summa. Lõige 3 annab mitte hankekohustusega taotlejale võimaluse toetust saada kindlasummaliste maksete alusel, kui projekti maksumus jääb alla 10 000 euro. Selline lähenemine võimaldab hoida kokku rakendusüksusel taotluse administreerimise kulude pealt ja võimaldab taotlejale lihtsamal viisil rakendusüksusega suhtlemist. Kindlasummaliste maksete erisused on nimetatud ühendmääruse §-s 8.

6. peatükk

TOETUSE SAAJA NING RAKENDUSÜKSUSE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

Eelnõu 6. peatükis kirjeldatakse toetuse saaja kohustusi ja õigusi ning rakendusüksuse õigusi ja kohustusi.

Eelnõu § 21 sätestab toetuse saaja õigused. Toetuse saajal on õigus saada rakendusüksuselt informatsiooni ja nõuandeid, mis on seotud õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustuste täitmisega. Sellega on mõeldud, et kui toetuse saajal tekib vajadus, siis tuleb kindlasti nõu küsida. Toetuse saajale tuleb anda ka võimalus anda oma seisukoht juhtudel, kui see on ette nähtud struktuuritoetuse seadusega.

Eelnõu § 22 sätestab toetuse saaja kohustused. Toetuse saaja tagab struktuuritoetuse seaduses ja selle alusel antud õigusaktides, toetuse taotluse rahuldamise otsuses või määruses sätestatud kohustuste täitmise.

Eelnõu §-s 23 sätestatakse rakendusüksuse õigused ja kohustused. Rakendusüksuse kohustused tulenevad struktuuritoetuse seadusest ning määrusest. Rakendusüksus on haldusorgan – talle antakse pädevus teha haldusmenetluse seaduse tähenduses üksikotsuseid. Haldusorgan peab järgima ülesannete täitmisel kohalduvaid õigusnorme ja õiguse üldpõhimõtteid. Rakendusüksusel on õigus toetuse saaja toetuse kasutamist, projekti dokumentatsiooni ning teisi andmeid kontrollida.

Eelnõu § 24 sätestab finantskorrektsioonide tegemise vastavalt struktuuritoetuse seaduse 11. jaole. Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus nõutakse tagasi vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-des 45–47 ning ühendmääruse §-des 21–23 sätestatule.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Käesolev eelnõu on kooskõlas järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELTL L 347, 20.12.2013, lk 320–469);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1300/2013, mis käsitleb Ühtekuuluvusfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1084/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 281–288).

4. Määruse mõjud

Eelnõu määrusena jõustumine võimaldab kaugküttesektori terviklikku ja jätkusuutlikku arendamist ning tagab põhjendatud investeeringud energiatõhususe suurendamiseks. Praegu ei suuda soojusettevõtte oma vahenditega asendada ebamõistlikku soojusvarustussüsteemi uue ja paremaga (nt lokaalse lahendusega) ilma, et teenuse maksumus tõuseks veelgi, mille tõttu niigi raskustes olev (kõrget soojusenergia hinda maksev) tarbija ei kannataks. Tihti on ebamõistlik olukord tekkinud soojusettevõtjast mitteolenevatel põhjustel, kui tarbija lahkub piirkonnast tööpuuduse tõttu, ning kaugküttesüsteemi optimaalne töö üha halveneb soojuskoormuse vähenemisel. Määruses seatud eesmärgi täitmise tulemusena on lahendatud hoonete soojusvarustus lokaalse kütte abil vähemalt 10 MW ulatuses kohtades, kus kaugküttesoojuse edastamine on olnud soojusmajanduse arengukava hinnangul väga ebaefektiivne, st esinenud on suured kaod torustikes ja soojuse tootmist on korraldatud tehniliselt vanade madala kasuteguriga seadmetega. Efektiivsem lokaalne soojusvarustussüsteem toob kaasa väiksema energia tarbimise, mis on otsese sõltuvuses süsihappegaasi vähenemisega. Üldjuhul majanduslikult kõige odavamateks lokaalseteks kütte lahendusteks on biomassi (pelletid, puidu halud) põletamise katlad.

Läbivatest teemadest on kaugküttesüsteemide investeeringute toetamise määruisel mõju keskkonnanahoiule, riigivalitsemisele ja regionaalarengule. Võrdsete võimaluste ja infoühiskonnaga läbivate teemade kontekstis mõju puudub.

Regionaalareng

Hoone efektiivne ja odavam küte tagab elanikele parema majandusliku väljavaate. Konkurentsivõimelise hinnaga soojusenergia on üheks eelduseks, et hoida inimesi piirkonnast lahkumast või isegi olla üks argumentidest, miks sellesse piirkonda kolida.

Keskkonnanahoid ja kliima

Meetme tegevuse eesmärgiks on parandada kaugküttesüsteemides energia kasutamise efektiivsust ning vähendada tootmissüsteemist pärinevate saasteainete heitkogust. Määruse rakendamine aitab kaasa energiatõhususe suurendamisele efektiivsema lokaalse kütte ehitamise kaudu amortiseerunud kaugküttesüsteemi asemele.

Riigivalitsemine

Meetme tegevuse ettevalmistamisel kasutatakse igakülgset olemasolevaid andmeid ja uuringuid, arutatakse teemasid erinevate valitsemistasanditega ning otsustusprotsessi kaasatakse hea tava kohaselt nii tarbijapoolseid (kohalikud omavalitsused), kui ka soojuse tootmise ja jaotamisega tegelevaid huvirühmi, et tegevuste mõju oleks eesmärgipärane ja kõiki ressursse säästev.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Perioodil 2014–2020 on kaugküttesektori rakenduskava prioriteetse suuna „Efektiivne soojusenergia tootmine ja ülekanne“ meetme „Lokaalsete küttelehenduste ehitamine kaugkütte lahenduse asemel“ raames võimalik saada ÜF-ist

määruse rakendamiseks 7 000 000 eurot. Kulud, mida toetusest ei kaeta, tuleb toetuse saajal katta omafinantseeringu kaudu.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras, st kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu koostamine

Eelnõu on koostatud eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumiga ja Keskkonnaministeeriumiga. Rahandusministeerium esitas koostamise kommentaaridega, Keskkonnaministeerium koostas eelnõu vaikimisi. Konsulteritud on soojusettevõtjatega, Eesti Taastuvenergia Kojaga, Keskkonnainvesteeringute Keskusega ja Eesti Maaomavalitsuste Liiduga.

Kadri Simson
majandus- ja taristuminister